

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

2/2024 г.

гр. София, 06 ноември 2025 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска колегия в съдебно заседание на 09 октомври 2025 год., в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК:
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ:

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ОТДЕЛЕНИЯ:

СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
ДИЯНА ЦЕНЕВА
ВЕСКА РАЙЧЕВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	15. БОРИС ИЛИЕВ
2. ПЛАМЕН СТОЕВ	16. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА
3. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА	17. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
4. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА	18. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
5. МАРИО ПЪРВАНОВ	19. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА
6. ЕМИЛ ТОМОВ	20. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
7. АЛБЕНА БОНЕВА	21. ГЕРГАНА НИКОВА
8. БОНКА ДЕЧЕВА	22. МАЙЯ РУСЕВА
9. ЖИВА ДЕКОВА	23. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА
10. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА	24. ВАНЯ АТАНАСОВА
11. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА	25. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
12. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА	26. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА
13. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ	27. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА
14. ВЕСЕЛКА МАРЕВА	28. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

29. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА
30. СОНЯ НАЙДЕНОВА
31. ЗЛАТИНА РУБИЕВА
32. НИКОЛАЙ ИВАНОВ
33. БИСЕРА МАКСИМОВА
34. ХРИПСИМЕ МЪГЪРДИЧЯН
35. ЕБИЗАБЕТ ПЕТРОВА
36. МАРИЯ ХРИСТОВА
37. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА

38. БОРИС ДИМИТРОВ ИЛИЕВ
39. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА
40. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА
41. НАТАЛИЯ НЕДЕЛЧЕВА
42. ДИАНА КОЛЕДЖИКОВА
43. РАДОСТ БУШНАКОВА
44. ДОРА МИХАЙЛОВА
45. ИВО ДАЧЕВ

при участието на секретаря Даниела Цветкова
постави за разглеждане тълкувателно дело № 2 по описа за 2024 г. на
Общото събрание на Гражданска колегия, докладвано от съдия ТЕОДОРА
ГРОЗДЕВА

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане на
Председателя на Върховния касационен съд от 14.05.2024 г., по
предложение на състав на първо гражданско отделение на ВКС, направено
с определение № 3845 от 01.12.2023 г. по гр.д.№ 1827 от 2023 г. на
основание чл.292 ГПК по следния въпрос: Настъпва ли вещноправният
ефект на придобивната давност, ако наследникът се позове на изтекла в
полза на наследодателя му придобивна давност, след като е загубил
владението върху имота за период по-дълъг от 6 месеца?

По въпроса в практиката на ВКС са дадени две противоречиви
разрешения:

Според първото от тях изгубването на владението върху имот в
продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на
изтекла в полза на негов наследодател придобивна давност, не препятства
настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност.

Според второто- изгубването на владението върху имот в
продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на
изтеклата в полза на негов наследодател придобивна давност, води до

прекъсване на владението на основание чл.81 от Закона за собствеността и заличаване на правните му последици, съответно препятства настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност.

Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд намира за правилно първото становище по следните съображения:

Отговорът на поставения за тълкуване въпрос се предопределя от отговора на четири подвъпроса: дали позоваването на давността е елемент от фактическия състав на придобивната давност, от кой момент настъпват материалноправните последици на придобивната давност, може ли наследникът на владелеца да се позове на изтеклата в полза на владелеца придобивна давност и може ли да бъде прекъснат изтекъл давностен срок.

Отговори на първите три подвъпроса са дадени в Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк.д.№ 4 от 2012 г. на ОСГК на ВКС, в което е прието, че „позоваването не е елемент от фактическия състав на придобивното основание по чл.79 ЗС, а процесуално средство за защита на материалноправните последици на давността“. Фактическият състав на придобивната давност като оригинален способ за придобиване на вещни права включва само следните елементи: владение по смисъла на чл.68, ал.1 ЗС (упражняване на фактическа власт върху вещта с намерение да се свои), изтичане на определения в чл.79 ЗС срок (10 години при недобросъвестно владение и 5 години при добросъвестно владение) и допълнително в хипотезата на чл.79, ал.2 ЗС- добросъвестност на владелеца по смисъла на чл.70, ал.1 ЗС. При наличието на тези предпоставки владелецът става собственик на имота (респективно придобива владяното ограничено вещно право) от момента на изтичане на давностния срок. Позоваването на давността от владелеца или негов наследник, за да може да бъде приложена давността (поради забраната за

служебно прилагане на давността, предвидена в чл.120 ЗЗД, който съгласно чл.84 ЗС се прилага и спрямо придобивната давност), не е елемент от фактическия състав на придобиването на вещното право на това основание. То е само процесуално средство за защита на материалноправните последици на придобивната давност, които се зачитат към момента на изтичане на законовия срок. Тоест, владелецът придобива правото на собственост на основание чл.79 ЗС от момента на изтичане на законовия срок на владение.

Съгласно приетото в т.3 от горепосоченото Тълкувателно решение, наследникът притежава процесуалното право да се позове на изтекла в полза на неговия наследодател придобивна давност. Законът не поставя ограничение относно лицата, които могат да се позоват на давността, нито предвижда краен срок за позоваването на давността. Като процесуално средство за защита на правото на собственост, позоваването на давността може да бъде извършено от всяко лице, което претендира права въз основа на изтеклата придобивна давност: както от владелеца, който е упражнявал владението през предвидения в закона период от време и поради това е придобил собствеността, така и от неговите правоприменици. Това позоваване може да бъде извършено винаги когато възникне нужда от такава процесуална защита (когато възникне спор за собствеността с трето лице), дори и това да е след смъртта на придобилия правото на собственост владелец.

Отговорът на четвъртия подвъпрос е отрицателен. В правната теория и в практиката еднозначно се приема, че спиран или прекъсван може да бъде само все още неизтекъл давностен срок. Юридически факти, които по изрична норма на закона имат за последица прекъсването на давността (включително изгубването на владението на имот в продължение на повече от шест месеца, съгласно чл.81 от Закона за

собствеността), могат да прекъснат давностния срок само ако са настъпили преди изтичането на този срок.

Изложеното налага извод, че настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност не зависи от това дали позоваващото се на давността лице се намира във владение на имота към момента на позоваването. Доколкото позоваването на давността не е елемент от фактическия състав на придобивното основание, правото на собственост на основание давностно владение се придобива от владелеца от момента на изтичане на посочения в закона срок на владение, а не от момента на позоваването на давността. На изтичането на давностния срок може да се позове както владелецът приживе, така и неговите наследници след смъртта му- при възникнал след смъртта на владелеца спор за собственост наследниците могат да защитят придобитото от владелеца право на собственост като се позоват на давността. Право да защити собствеността си чрез това процесуално средство за защита има всеки наследник, независимо от това дали към момента на позоваването на давността е във владение на имота.

След изтичане на срока на придобивната давност, упражняваната от владелеца фактическа власт върху имота вече не представлява владение по смисъла на чл.68, ал.1 ЗС (владение като фактическо състояние), а е упражняване на едно от включените в правото на собственост правомощия: правото да се владее собственият имот. Изгубването на владението върху вече собствения имот в продължение на повече от шест месеца не попада в хипотезата на чл.81 ЗС, който визира прекъсване на срока на придобивна давност при изгубване на владението върху чужд имот като фактическо състояние. Поради това изгубването на владението на имот след придобиването на собствеността върху него на основание чл.79 ЗС няма и не може да има за последица прекъсване на вече изтеклата

придобивна давност. Да се приеме друго би означавало, че ако собственикът е придобил собствеността на основание придобивна давност, той трябва никога да не изгубва владението си за период повече от шест месеца, тъй като това би довело до изгубване на самото право на собственост- теза, която не може да се подкрепи, тъй като в закона не е уредено такова основание за изгубване на правото на собственост.

По тези съображения, Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд на Република България

Р Е Ш И :

Изгубването на владението върху имот в продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на изтекла в полза на негов наследодател придобивна давност, не препятства настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК:

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

РЪКОВОДИТЕЛ на ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ:

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ОТДЕЛЕНИЯ:

СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....

ДИЯНА ЦЕНЕВА.....

ВЕСКА РАЙЧЕВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	24. ВАНЯ АТАНАСОВА.....
2. ПЛАМЕН СТОЕВ.....О.М.	25. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ.....
3. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	26. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА.....О.М.
4. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....	27. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....О.М.
5. МАРИО ПЪРВАНОВ.....О.М.	28. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....
6. ЕМИЛ ТОМОВ.....	29. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА.....
7. АЛБЕНА БОНЕВА.....	30. СОНЯ НАЙДЕНОВА.....
8. БОНКА ДЕЧЕВА.....	31. ЗЛАТИНА РУБИЕВА.....О.М.
9. ЖИВА ДЕКОВА.....	32. НИКОЛАЙ ИВАНОВ.....О.М.
10. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....О.М.	33. БИСЕРА МАКСИМОВА.....
11. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....О.М.	34. ХРИПСИМЕ МЪГЪРДИЧЯН.....О.М.
12. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....	35. ЕЛИЗАБЕТ ПЕТРОВА.....
13. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.....	36. МАРИЯ ХРИСТОВА.....
14. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....О.М.	37. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА.....
15. БОРИС ИЛИЕВ.....	38. БОРИС ДИМИТРОВ ИЛИЕВ.....
16. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....	39. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА.....
17. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....	40. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА.....
18. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....	41. НАТАЛИЯ НЕДЕЛЧВА.....
19. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА.....О.М.	42. ДИАНА КОЛЕДЖИКОВА.....
20. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....О.М.	43. РАДОСТ БОШНАКВА.....О.М.
21. ГЕРГАНА НИКОВА.....	44. ДОРА МИХАЙЛОВА.....
22. МАЙЯ РУСЕВА.....	45. ИВО ДАЧЕВ.....
23. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....	

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

по тълкувателно дело № 2 по описа за 2024 г., ОСГК на ВКС

Подписвам с особено мнение Тълкувателното решение, като поддържам, че отговорът на поставения въпрос следва да бъде:

Изгубването на владението върху имот в продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на изтеклата в полза на негов наследодател придобивна давност, води до прекъсване на владението на основание чл. 81 от Закона за собствеността и заличаване на правните му последици (с изключение на облигационните), съответно препятства настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност.

Този отговор следва пряко от тезата, възприета с Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС и е предопределен от тълкуването по въпросите: дали позоваването на давността е елемент от фактическия състав на придобивната давност; от кой момент настъпват материалноправните последици на придобивната давност и може ли наследникът на владелеца да се позове на изтеклата в полза на владелеца придобивна давност.

Даденият в диспозитивите на Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС отговор е разяснен в мотивите към т. 2 и т. 3:

„... изискуемото от чл. 120 ЗЗД във връзка с чл. 84 ЗС волеизявление (позоваване) не е елемент от фактическия състав на придобивното основание по чл. 79 ЗС.

Това обаче не означава, че правната последица – придобиване на правото на собственост или на друго вещно право – настъпва автоматично с изтичане на установения в закона срок. Да се приеме, че придобивната давност има действие *ex lege* означава, че с оглед разглежданата от общата теория на правото класификация на юридическите факти, като юридически факт придобивната давност е юридическо събитие, в чийто фактически състав по определение нормативно се включват събития от физическия свят или психични състояния без участие на активни съзнателни преживявания на човека. Фактическият състав на владението съгласно чл. 68, ал. 1 ЗС включва както обективния елемент на упражнявана фактическа власт, така и субективния елемент вещта да се държи като своя. След като владението е съзнателен акт, то следва, че придобивната давност

е сложен юридически факт от категорията на правомерните юридическите действия, които по определение обхващат като свой елемент наличието на представи и желания, насочени към установяването, придобиването, прехвърлянето, изменението и погасяването на права и задължения (представляващи субективния елемент от предметното им съдържание), както и тяхното обективизиране чрез волево изявление, насочено към сетивното му възприемане от други с цел да се разкрият тези преживявания и представи (представляващо обективния елемент от предметното им съдържание).

Обективният елемент на владението – упражняването на фактическа власт – съвпада с този при държането. Субективният елемент определя упражняването на фактическа власт върху имот като владение. Законът (чл. 69 ЗС) предполага наличието на намерението да се свои вещта. Именно затова, **за да се трансформира фактическото състояние на упражнявана фактическа власт чрез действия, съответстващи на определено вещно право в самото вещно право, е необходимо потвърждаване наличието на намерение за своене чрез позоваване на последиците от придобивната давност.** Разпоредбата на чл. 120 ЗЗД във връзка с чл. 84 ЗС урежда волевото изявление на субективния елемент на владението чрез процесуални средства – предявяване на иск или възражение при наличие на спор за собственост или чрез снабдяване с констативен нотариален акт по обстоятелствена проверка с цел легитимиране на придобитото вещно право с оглед участие в гражданския оборот, изпълнение на административни процедури по попълване на кадастрална карта и т. н. **До момента в който предполагаемото от закона намерение за своене не бъде потвърдено чрез волево изявление, не може да се придобие и правото на собственост. При наличие на позоваване, правните последици – придобиване на вещното право – се зачитат от момента на изтичане на законно определения срок съобразно елементите на фактическия състав на придобивното основание по чл. 79, ал. 1 ЗС и по чл. 79, ал. 2 ЗС.**

... правото на позоваване на придобивното основание по чл. 79 ЗС не е с оглед на личността и не се погасява със смъртта на владелеца, а се включва в наследството му. Имуществото на наследодателя преминава към наследниците му като съвкупност от права, задължения и фактически състояния. Ако едно лице е владяло недвижим имот в изискуемия по чл. 79 ЗС срок, но е починало преди да се позове на последиците от придобивната

давност, то в наследството се включва владението върху имота, както и правото на наследниците да се позоват на изтекла в полза на наследодателя им придобивна давност щом са продължили владението. Тъй като действието на придобивното основание се зачита от момента на изтичане на срока, то при наличие на позоваване от страна на наследниците, ще се счита, че придобивното основание е осъществено от наследодателя.“

Тези мотиви ясно разясняват, че тълкуването по Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС е, че макар позоваването да не е елемент от фактическия състав на придобивната давност, същото е предпоставка за зачитане на правните й последици, както с оглед принципа на зачитане волята на правните субекти при придобиване на вещни права, така и за защита на обществения интерес чрез създаване на яснота по отношение субектите и обектите на вещни права с оглед правната сигурност (след постановяване на тълкуването от 2012 г. правната теория нарече застъпената теза „полуавтоматично действие на давността“).

В периода след изтичане срока на придобивната давност упражняващият фактическата власт продължава да има качеството владеец по смисъла на чл. 68, ал. 1 ЗС и за него се е породило правото да се позове на последиците от придобивната давност, които при позоваване ще се зачитат от момента на изтичане на срока, т. е. позоваването има обратно действие. Именно затова в мотивите към т. 3 на Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС е прието, че ако давностният срок е изтекъл в полза на наследодателя, в наследството се включва владението и правото на наследниците да се позоват на придобивната давност, като при позоваване се счита, че собствеността е придобита от наследодателя.

От това тълкуване пряко следва, че след изтичане на давностния срок наследодателят, а впоследствие и наследниците продължават да бъдат владетели по смисъла на чл. 68, ал. 1 ЗС. Спрямо фактите, осъществени в периода от изтичане на давността до момента на позоваването, се прилага теорията на владението като фактическо състояние, а не уредбата на субективните права. Затова наследниците трябва да са продължили владението (което става по право и без да е необходимо реално да упражняват фактическата власт). Само ако трето лице явно и спокойно (а не скрито или чрез насилие) завладее имота за повече от шест месеца, владението на наследниците се счита прекъснато, а с това се заличават и

правните му последици (освен облигационните), а съответно се заличава и изтеклия давностен срок (затова и въпросът може ли да бъде прекъснат изтекъл давностен срок е неотносим и по него няма спор – прекъсва се не изтеклата давност, а владението като фактическо състояние). На давност може да се позове само лицето, което има качеството владелец, поради което ако владението е прекъснато не могат да се зачетат и правните последици на изтеклия преди прекъсването му срок на придобивната давност.

При постановяване на Тълкувателното решение по тълк. д. № 2/2024 г. мнозинството на ОСГК на ВКС се позовава само на диспозитивите на Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС, тълкувайки ги по начин, различен от смисъла, следващ от мотивите към тези диспозитиви и обосновавайки, че собствеността се придобива автоматично с изтичане на срока по чл. 79 ЗС, поради което за фактите, осъществени в периода от изтичане на давностния срок до момента на позоваването се прилага уредбата на субективните вещни права, а не теорията на владението като фактическо състояние. Затова в мотивите към настоящото Тълкувателно решение е посочено: „След изтичане на срока на придобивната давност, упражняваната от владелеца фактическа власт върху имота вече не представлява владение по смисъла на чл. 68, ал. 1 ЗС (владение като фактическо състояние), а е упражняване на едно от включените в правото на собственост правомощия: правото да се владее собственият имот.“, т. е. приема се, че придобивната давност е юридически факт от категорията на юридическите събития.

Няма да се спирам на въпроса доколко това тълкуване съответства на посоченото в мотивите на т. 2 на Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС, че принцип в гражданското ни законодателство е, че вещните права се придобиват въз основа на обективизирано волеизявление за това, като целта на този принцип е както зачитане волята на правните субекти, така и защита на обществения интерес чрез създаване яснота по отношение субектите и обектите на вещните права с оглед правната сигурност.

Считам за по-съществени два други проблема, които поставя настоящото Тълкувателно решение и мотивите към него.

На първо място, тълкуването, така както е разяснено в мотивите на двете тълкувателни решения пряко си противоречи (по тълкувателното дело от 2012 г. собствеността не е придобита до момента на позоваването, но при позоваване се зачита от момента на изтичане на давността, а по тълкувателното дело от 2024 г. собствеността е придобита от момента на изтичане на давностния срок и позоваването няма никакво правно значение за притежанието на вещното право). Противоречивите тези са отразени само в мотивите, като **в диспозитива** на настоящото Тълкувателно решение **не е включена** евентуалната воля на мнозинството на ОСГК, че изгубването на владението върху имот в продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на изтекла в полза на негов наследодател придобивна давност, не препятства настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност, защото като юридически факт придобивната давност е юридическо събитие и собствеността е придобита в момента на изтичане на срока по чл. 79 ЗС. Ако тази евентуална воля на мнозинството на ОСГК на ВКС по настоящото тълкувателно дело беше отразена в диспозитива, то щеше да е ясно, че мотивите към настоящото Тълкувателно решение следва да се прилагат и към тълкуването по Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС.

Липсата на подобна воля в диспозитива на решението по тълк. дело № 2/2024 г., ОСГК на ВКС води до това, че като изключим фактическата хипотеза, по която е противоречивата практика по настоящото тълкувателно дело, по отношение на всички останали факти, осъществени в периода от изтичане на давностния срок до позоваването на придобивната давност, ще са налице пряко противоречащи си мотиви в две Тълкувателни решения на ОСГК на ВКС дали към тези факти се прилага теорията на владението като фактическо състояние (както е прието в мотивите на т. 2 и т. 3 на Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС) или уредбата на субективните права (както приема в мотивите си настоящото Тълкувателно решение по тълк. д. № 2/2024 г., ОСГК на ВКС). Това ще доведе до правна несигурност и непредвидимост, доколкото всеки правоприлагащ юрист ще се позовава на мотивите на едно от тези Тълкувателни решения.

На второ място, изхождайки само от диспозитивите и игнорирайки напълно мотивите, които ги разясняват по Тълкувателно решение № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4 от 2012 г., ОСГК на ВКС, като не зачете и подмени смисъла на даденото през 2012 г. тълкуване, мнозинството на

ОСГК на ВКС по тълк. д. № 2/2024 г. имплицитно заявява становището си, че мотивите към Тълкувателните решения на ОСГК на ВКС не са обвързващи по смисъла на чл. 130, ал. 2 ЗСВ и всеки съд може да прилага диспозитива на Тълкувателно решение по начина, по който го възприема, без да се съобразява с разясненията на волята на съответното общо събрание на ВКС, залегнали в мотивите, което носи риск от непредвидима и непоследователна съдебна практика не само при спорове, при които придобивната давност е релевантен факт, а и по всички спорове, по които са приложими разяснения в Тълкувателно решение на ОСГК или ОСГТК на ВКС

Камелия Маринова:

Веселка Марева

Емилия Донкова

Пламен Стоев

Димитър Димитров

Радост Бошнакова

Геника Михайлова

Марио Първанов

Николай Иванов

Златина Рубиева

Хрипсима Мъгърдичян

Здравка Първанова:

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

по тълкувателно дело № 2 по описа за 2024 г., ОСГК на ВКС

Изразявам несъгласие с взетото решение по тълк. д. № 2/2024 г. на ОСГК на ВКС, тъй като същото влиза в противоречие с основните правни положения, възприети при постановяване на ТР № 4 от 17.12.2012 г. по тълк. д. № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, като в резултат се нарушава принципът за последователност и предвидимост в правоприлагането.

ТР № 4 от 17.12.2012 г. стъпва на разбирането, че до момента, в който предполагаемото от закона намерение за своене не бъде потвърдено чрез волево изявление, не може да се придобие правото на собственост, т.е. до този момент лицето с изтекъл давностен срок се счита владелец, а не собственик. Ето защо, ако едно лице е владяло недвижим имот в изискуемия по чл. 79 ЗС срок, но е починало преди да се позове на последиците от придобивната давност, то в наследството се включва владението (а не собствеността) върху имота.

Съгласно възприетото в решението по тълк. д. № 2/2024 г. на ОСГК на ВКС правото на собственост се придобива от владелеца с изтичане на давностния срок; след изтичане на давностния срок, дори и да няма позоваване на давността, упражняваната фактическа власт върху имота вече не представлява владение по смисъла на чл. 68, ал. 1 ЗС (владение като фактическо състояние), а е упражняване на едно от правомощията на правото на собственост – да се владее собствения имот. При възникнал след смъртта на владелеца спор за собственост, наследниците му (независимо дали са във владение на имота или не са) могат да се позоват на изтеклата давност, за да защитят придобитото от владелеца-наследодател право на собственост.

Като считам, че тълкувателните решения представляват единство на решаващи мотиви и диспозитив и са задължителни за съдилищата, и доколкото не са налице промени в нормативната база или обществените условия, които да налагат ново разбиране, като решението по тълк. д. № 4/2012 г. не е прието за изгубило сила, намирам, че отговор на въпроса, по който е образувано тълк. д. № 2/2024 г., следва да бъде даден въз основа на принципните постановки на ТР № 4 от 17.12.2012 г. Тъй като според последното до момента на позоваване на изтеклия давностен срок лицето продължава да бъде владелец, разпоредбата на чл. 81 ЗС намира приложение. Поради това правилно се явява второто разгледано в настоящото тълкувателно решение становище, според което изгубването на владението върху имот в продължение на повече от шест месеца от лице, което се позовава на изтеклата в полза на негов наследодател придобивна давност, води до прекъсване на владението на основание чл. 81 ЗС и

заличаване на правните му последици, съответно препятства настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност.

Възприетият от мнозинството отговор на горния въпрос няма да доведе до уеднаквяване на съдебната практика, а напротив. Той ще даде възможност и за злоупотреби и ще създаде правна несигурност в имуществените отношения, като ще стимулира позоваването на давностни срокове, текли и прекъснати преди много години.

съдия Розинела Янчева:

съдия Марио Първанов

съдия Николай Иванов

съдия Пламен Стоев

съдия Здравка Първанова